

ANALÝZA

Praha, 5. 6. 2013

KOMENTÁŘ: VÝVOJ MEZD ZAMĚSTNANCŮ V 1. ČTVRTLETÍ 2013

Již v komentáři za 4. čtvrtletí 2012 jsem výsledky označil jako „zcela mimořádný mzdový vývoj“. Napsal jsem dále: „Jeho příčiny lze s vysokou pravděpodobností spatřovat nikoli v náhlém zlepšení hospodářské situace podniků, ale ve změně daňové legislativy směrem k narovnání degresivního zdanění u nejvyšších příjmů, která platí od Nového roku.“

Údaje za 1. čtvrtletí 2013 dávají tomuto vysvětlení za pravdu. Růst nominální průměrné mzdy za 4. čtvrtletí 2012 o 3,5 % byl silně ovlivněn výrazným nárůstem mimořádných odměn, především u nejlépe placených pracovníků. Lze tedy předpokládat, že některé podniky využily na konci loňského roku příležitost a v předstihu vyplatily svým manažerům mimořádné odměny, které jindy bývají vypláceny až v prvních měsících následujícího roku.

Aktuální propad průměrné mzdy lze jednoduše vysvětlit tak, že finanční prostředky, které byly nadstandardně vyplaceny na závěr loňského roku, na začátku tohoto roku schází. Objem mezd se propadl o 1,0 %; porovnáním s předchozí časovou řadou lze odhadnout, že v něm chybí cca 5,3 miliardy Kč proti běžnému stavu.

Také podíl mimořádných odměn v průměrné mzdě se v podnikatelské sféře propadl, zrcadlově k jejich nárůstu ve 4. čtvrtletí 2012. To ovlivnilo i celkovou průměrnou mzdu, která se tak snížila o 85 Kč ve srovnání s 1. čtvrtletím 2012.

Nejvýraznější vliv mimořádných odměn byl v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, kde se tímto způsobem průměrná mzda v 1. čtvrtletí 2013 snížila o takřka 6 tisíc Kč. V tomto odvětví tak byl tento faktor největší; lze odhadnout, že zde došlo mezi čtvrtletími k přesunu cca 2 miliard Kč.

Skutečný mzdový trend lze nejlépe posoudit průměrnými meziočnickými indexy za celé období od začátku října 2012 do konce března 2013, tedy souhrnu za obě dotyčná čtvrtletí. Průměrná mzda pak nominálně vzrostla o 1,7 %, což je sice značně méně než inflace, nicméně nejde o nominální pokles. Výsledky za jednotlivá odvětví nabízím v přiloženém grafu. Nejrychlejší mzdový růst (7 %) najdeme v sekci kulturní, zábavní a rekreační činnosti. Při detailnějším pohledu jde především o herny, kasina a sázkové kanceláře, které do této sekce patří. Kolem 5 % je růst mezd v sekci výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu a peněžnictví a pojišťovnictví. Přes tři procenta potom průměrná mzda vzrostla již jen v ubytování, stravování a pohostinství, kde na druhé straně došlo v počtu zaměstnanců k poklesu o 4,1 %. Zaměstnancům ve většině dalších odvětví rostly mzdy pomaleji než index spotřebitelských cen, reálně se jejich kupní síla tedy snižovala.

Evidenční počet zaměstnanců (na přepočtené počty) výplatou odměn nijak dotčen nebyl, takže je možné sledovat vývoj v jednotlivých čtvrtletích bez omezení. V 1. čtvrtletí 2013 se počet zaměstnanců opět snížil (o 0,6 % ke stejnému období předchozího roku, což představuje pokles o 23,4 tisíc).

Prohloubil se pokles počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu (-1,1 %), který je největším odvětvím české ekonomiky, i ve stavebnictví (-4,6 %), které je v dlouhodobém poklesu. Nelepší se ani situace v ubytování, stravování a pohostinství (-4,7 %).

ANALÝZA

Podnikatelská sféra tak přišla v souhrnu o takřka třicet tisíc obsazených pracovních míst, což je pokles o 0,9 %. Situaci částečně zachraňuje nepodnikatelská sféra, kde se počet zaměstnanců po loňských propadech zvýšil o 4,7 tisíce (0,7 %).

Graf: Meziroční růst/pokles průměrné mzdy, průměr za 4.čtvrtletí 2012 a 1. čtvrtletí 2013

ČSÚ, vlastní výpočty

Do Rychlé informace je nově zařazován také údaj o mzdovém mediánu. Ten je vypočten z matematického modelu distribuce výdělků, ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed rozdělení. Zobrazuje tak nejlépe běžnou mzdovou úroveň. Vzhledem ke stále se prohlubujícím rozdílům ve výdělcích je medián již o cca 4 tisíce korun nižší než aritmetický průměr (průměrná mzda) a v 1. čtvrtletí 2013 činil 20 051 Kč.

Dovoluji si na závěr upozornit, že k Rychlé informaci je nově přiřazena tabulka s průměrnými mzdami a počty zaměstnanců za kraje ČR (příloha č. 3).

Dalibor Holý

Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ